

SVĚTOVÁ LITERATURA VE 2. POLOVINĚ 19. STOLETÍ

literární moderna = souhrnné označení nových směrů, jež se objevují na konci 19. st.

parnasismus = „umění pro umění“, upřednostňují formu, literatura má hrát estetickou roli

impresionismus = zachycení nálady okamžiku, v literatuře líčení, zabarvený pocit: přirovnání, metafory, zvukomalba (Verlaine, Antonín Sova)

symbolismus = volný verš; reaguje na výrazný technický pokrok, autorům vadí, že svět je považován za perfektně popsatelný, podle nich jsou za určitými věcmi hlubší vysvětlení; používají symboly → (Rimbaud, Otokar Březina, v malířství Jan Preisler: Černé jezero)

dekadence = „nálady konce století“, žít, jak se mi chce, zaměření na jednotlivce, sebe sama (disharmonie se společností), jedinec se nechce zlepšit, útek do historie, témata satanismus, erotika, egoismus, „ve jménu umění se můžeme chovat nemorálně“: Wilde, Karel Hlaváček

Prokletí básníci

- autoři žijící proti konvencím
- François Villon (renesance)

Charles Baudelaire (1821-1867)

- mezi parnasismem a symbolismem
- (*básnická sbírka*) **Květy zla**: reklamou jí byl soud, kdy musel odstranit 11 básní, protože kritizovaly náboženství; drsný obraz reality, člověk nemůže být šťastný, jeho jedinou útechem jsou květy: vzpomínky, sny, umění → Č 225 Albatros, 226 Zdechlina
- **Malé básně v próze**: vypadá jako próza, ale je to lyrizované a rytmičné – hraniční, lyrizovaná próza, symbolismus → Č 227 Opíjejte se!

Paul Verlaine (1844-1896)

- částečně parnasismus a impresionismus: *básnické sbírky* **Galantní slavnosti**, **Saturnské básně** (→ Č 228 Bělostný měsíc)
- *sbírka* **Písň beze slov**: daleko uvolněnější, volnější verš, více symbolismu → Č 229 Spleen
- *sbírka* **Moudrost**: ovlivněna vírou v boha, pokáním

Arthur Rimbaud (1854-1891)

- velmi divoký, veškeré verše napsal mezi 15. a 18. rokem
- chtěl, aby jeho poesie byla úplně jiná → avantgardní
- chtěl zachytit bídu a rozervanost světa, ale i hledat podstatu jevů a intenzivní emoce
- *báseň* **Opilý koráb** → Č 231
- *soubor básnických próz* **Sezóna v pekle**
- posmrtně **Básně a Iluminace**

Moderna

Walt Whitman

- ovlivnil jiné básníky, obdivovali jeho formu (volný verš – neobvyklé), čtenáře ale nezajímá
- názor: poezie má velkou moc – nutit lidi přemýšlet
- *sbírka* **Stébla trávy**, psal ji celý život, nejprve 12 básní, při posledním vydání 400, řetězením témat připomíná pásmo → Č 248 Těmto státům, Píseň širočiny

Anton Pavlovič Čechov

- komedie, soudničky, psychologické povídky, lyrizované drama – více se soustředí na estetiku, epické části se odehrávají mimo jeviště, míjivé dialogy, důležitost motivů

Oscar Wilde

- představitel dekadence, intelektuální humor, dramatik, básník i prozaik
- *konverzační komedie* **Ideální manžel**, **Jak je důležité mítí Filipa**, **Vějíř Lady Windermereové**, hraje se doted'
- *román* **Obraz Doriana Graye**: z prostředí bohémských gentlemanů, je velmi krásný, seznámí se s malířem a sirem Henrym, s nimiž tráví hodně času, malíř mu namaluje jeho podobiznu, po dokončení si Dorian přeje, aby místo něj státnul ten obraz, to se stane; dekadentní, protože lord Henry tvrdí, že Dorian má právo dělat cokoli, ten ho poslouchá a ubližuje lidem kolem sebe → Č 237